Κατάκριση: Η μεγάλη αδικία (Γέροντας Παΐσιος ο Αγιορείτης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 15 Απριλίου, 2009

«Μόνον ο Θεός κρίνει δίκαια, γιατί μόνον Αυτός γνωρίζει τις καρδιές των ανθρώπων. Εμείς, επειδή δεν ξέρουμε την δίκαιη κρίση του Θεού, κρίνουμε "κατ' όψιν", εξωτερικά, και γι' αυτό πέφτουμε έξω και αδικούμε τον άλλον».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - «Μη κρίνετε, ίνα μη κριθήτε»

Η κατάκριση είναι γεμάτη από αδικία

Γέροντα, εύκολα κρίνω και κατακρίνω.

- Η κρίση που έχεις, είναι φυσικά, χάρισμα που σου έδωσε ο Θεός, αλλά την εκμεταλλεύεται το ταγκαλάκι και σε κάνει να κατακρίνεις και να αμαρτάνεις. Γι' αυτό, μέχρι να εξαγνισθεί η κρίση σου και να έρθει ο θείος φωτισμός, να μη την εμπιστεύεσαι. Όταν κανείς ασχολείται με τους άλλους και τους κρίνη, ενώ ακόμα δεν έχει εξαγνισθή η κρίση του, πέφτει συνέχεια στην κατάκριση.

- Και πώς, Γέροντα, θα εξαγνισθεί η κρίση μου;

- Πρέπει να την λαμπικάρεις. Μπορεί να έχεις καλή διάθεση και μια δύναμη μέσα σου, αλλά πιστεύεις ότι κρίνεις πάντοτε σωστά. Η κρίση σου είναι όμως είναι ανθρώπινη, κοσμική. Προσπάθησε να απαλλαγείς από το ανθρώπινο στοιχείο, να αποκτήσεις ανιδιοτέλεια, για να έρθει ο θείος φωτισμός και να γίνει η κρίση σου πνευματική, θεϊκή. Τότε η κρίση σου θα είναι σύμφωνη με την δικαιοσύνη του Θεού και όχι με την ανθρώπινη δικαιοσύνη. Με την αγάπη και την ευσπλαχνία του Θεού και όχι με την λογική την ανθρώπινη.
Μόνον ο Θεός κρίνει δίκαια, γιατί μόνον Αυτός γνωρίζει τις καρδιές των ανθρώπων. Εμείς, επειδή δεν ξέρουμε την δίκαιη κρίση του Θεού, κρίνουμε "κατ' όψιν", εξωτερικά, και γι' αυτό πέφτουμε έξω και αδικούμε τον άλλον. Η ανθρώπινη κρίση μας δηλαδή είναι μία μεγάλη αδικία. Είδες τι είπε ο Χριστός: **Ήμη κρίνετε κατ' όψιν, αλλά την δικαίαν κρίσιν κρίνατε**".
Θέλει πολλή προσοχή. Ποτέ δεν μπορούμε να γνωρίζουμε πώς ακριβώς έχουν τα

πράγματα. Πριν από χρόνια σε ένα μοναστήρι στο Άγον Όρος ήταν ένας πολύ ευλαβής διάκος, Κάποτε όμως φόρεσε ρούχα κοσμικά και γύρισε στη πατρίδα του. Τότε πολλοί Πατέρες είπαν διάφορα εναντίον του. Αλλά τι είχε γίνει; Κάποιος του είχε γράψει ότι οι αδελφές του ήταν ακόμα ατακτοποίητες και, επειδή φοβήθηκε μήπως παραστρατήσουν, πήγε να τις βοηθήση. Έπιασε δουλειά σε ένα εργοστάσιο και ζούσε πιο καλογερικά από ό,τι προηγουμένως. Μόλις τακτοποίησε τις αδελφές του, άφησε τη δουλειά του και πήγε πάλι σε μοναστήρι, για να μείνει. Ο ηγούμενος, όταν είδε ότι τα ήξερε όλα, τυπικό, διακονήματα κ.λ.π., τον ρώτησε πού τα ήξερε και εκείνος άνοιξε τη καρδιά του και του τα είπε όλα. Τότε ο ηγούμενος ενημέρωσε τον επίσκοπο και εκείνος τον χειροτόνησε αμέσως ιερέα. Μετά πήγε σε ένα απομακρυσμένο μοναστήρι και εκεί ζούσε πολύ πνευματική ζωή, πολλή άσκηση. Έφθασε σε άγια κατάσταση και βοήθησε πνευματικά πολλούς ανθρώπους. Μερικοί που δεν ξέρουν τι απέγινε μπορεί ακόμη να τον κατακρίνουν.
Πόσο πρέπει να προσέχουμε την κατάκριση! Πόσο αδικούμε τον πλησίον μας, όταν τον κατακρίνουμε! Αν και στη πραγματικότητα με τη κατάκριση αδικούμε τον εαυτό μας και όχι τους άλλους, διότι μας αποστρέφεται ο Θεός. Τίποτε άλλο δεν αποστρέφεται τόσο πολύ ο Θεός όσο την κατάκριση, γιατί ο Θεός είναι δίκαιος και η κατάκριση είναι γεμάτη από αδικία.

Πώς φθάνουμε στην κατάκριση

- Γέροντα, γιατί πέφτω συχνά στην κατάκριση;

- Επειδή ασχολείσαι πολύ με τους άλλους. Περιεργάζεσαι τις αδελφές και θέλεις από περιέργεια να μαθαίνεις τι κάνει η μια, τι κάνει η άλλη. Έτσι μαζεύεις υλικό, για να έχει το ταγκαλάκι να εργάζεται και να σε ρίχνει στη κατάκριση.

- Γιατί, Γέροντα, ενώ πρώτα δεν έβλεπα τα ελαττώματα των άλλων, τώρα τα βλέπω και κατακρίνω;

- Τώρα βλέπεις τα ελαττώματα των άλλων, γιατί δεν βλέπεις τα δικά σου.

- Από πού προέρχονται, Γέροντα, οι λογισμοί κατακρίσεως;

- Από την ιδέα που έχουμε για τον εαυτό μας- δηλαδή από την υπερηφάνεια- και από την τάση να δικαιολογούμε τον εαυτό μας.

- Γέροντα, η κατάκριση έχει έλλειψη αγάπης;

- Έμ, τι έχει; Και έλλειψη αγάπης έχει και αναίδεια έχει. Όταν δεν έχεις αγάπη, δεν βλέπεις με επιείκεια τα λάθη των άλλων, οπότε τους ταπεινώνεις μέσα σου και τους κατακρίνεις. Πάει μετά το ταγκαλάκι και τους βάζει να κάνουν και άλλο σφάλμα. Το

βλέπεις εσύ, τους κατακρίνεις πάλι και ύστερα συμπεριφέρεσαι με αναίδεια.

- Μερικές φορές, Γέροντα, με στεναχωρεί η αδελφή με την οποία συνεργάζομαι και την κατακρίνω.

- Πού ξέρεις εσύ με πόσα ταγκαλάκια πολεμάει εκείνη την ώρα η αδελφή; Μπορεί να τη πολεμούσαν πενήντα δαίμονες, για να την ρίξουν, ώστε να σε κάνουν να πεις: «Ά, τέτοια είναι». Ύστερα, όταν δουν ότι την κατέκρινες, θα έρθουν πεντακόσιοι δαίμονες να την ρίξουν πάλι μπροστά σου, για να την κατακρίνεις ακόμα περισσότερο. Μπορεί λ.χ. να της πεις: «Αδελφή, μη βάζεις αυτό το πράγμα εκεί, εδώ είναι η θέση του». Την άλλη μέρα θα την κάνει το ταγκαλάκι να ξεχάσει τι της είπες και να το βάλει πάλι στην ίδια θέση. Θα κάνει και καμιά άλλη αταξία και θα λες με το λογισμό σου: «Μα χθες της είπα να προσέξει και σήμερα το έβαλε πάλι εκεί! Έκανε κι άλλη αταξία!». Οπότε την κατακρίνεις και δεν μπορείς να συγκρατηθείς και να μη μιλήσεις. «Αδελφή, της λες, δεν σου είπα να μην το βάλεις εκεί; Αυτό είναι ακαταστασία. Με έχει σκανδαλίσει η συμπεριφορά σου!». Αυτό ήταν! Ο διάβολος έκανε την δουλειά του. Σε έβαλε να την κατακρίνεις, αλλά και να ψυχρανθείς μαζί της. Και εκείνη, επειδή δεν ξέρει ότι εσύ ήσουν η αιτία για την απροσεξία της, θα νοιώθει τύψεις που σε σκανδάλισε και θα πέσει σε λύπη. Βλέπετε με τι πονηριά εργάζεται το ταγκαλάκι κι εμείς το ακούμε;
Γι’ αυτό προσπαθήστε να μην κρίνετε κανέναν. Να κρίνετε μόνον τα ταγκαλάκια που, ενώ ήταν Άγγελοι, κατάντησαν δαίμονες και , αντί να μετανοήσουν, γίνονται πιο πονηροί και κακοί και βάλθηκαν με μανία να καταστρέψουν τα πλάσματα του Θεού. Ο πονηρός δηλαδή παρακινεί τους ανθρώπους να κάνουν παραξενιές και αταξίες, και ο ίδιος πάλι βάζει λογισμούς άλλους ανθρώπους, για να κρίνουν και να κατακρίνουν, και έτσι νικάει και τους μεν και τους δε. Και αυτοί μεν που νικούνται και κάνουν αταξίες, αισθάνονται μετά την ενοχή τους και μετανοούν, ενώ οι άλλοι που κατακρίνουν δικαιώνουν τον εαυτό τους, υπερηφανεύονται και καταλήγουν στην ίδια πτώση με τον πονηρό, την υπερηφάνεια.

Με την κατάκριση φεύγει η Χάρις του Θεού

- Όταν, Γέροντα, μου περνάει ένας λογισμός εις βάρος του άλλου, είναι πάντοτε κατάκριση;

- Δεν το καταλαβαίνεις εκείνη την ώρα;

- Μερικές φορές αργό να το καταλάβω.

- Κοίταξε να καταλαβαίνεις το συντομότερο την πτώση σου και να ζητάς συγχώρεση και από την αδελφή την οποία κατέκρινες και από τον Θεό, γιατί αυτό γίνεται εμπόδιο στην προσευχή. Με την κατάκριση φεύγει αμέσως η Χάρις του Θεού και

δημιουργείται αμέσως ψυχρότητα στη σχέση σου με τον Θεό. Πώς να κάνεις μετά προσευχή; Η καρδιά γίνεται πάγος μάρμαρο.
Η κατάκριση και η καταλαλιά είναι οι μεγαλύτερες αμαρτίες και απομακρύνουν την Χάρη του Θεού περισσότερο από κάθε άλλο αμάρτημα. «Όπως το νερό σβήνει την φωτιά, λέει ο Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος, έτσι και η κατάκριση σβήνει την Χάρη του Θεού».

- Γέροντα, νυστάζω πολύ στην πρωινή Ακολουθία.

- Μήπως κατέκρινες καμιά αδελφή; Εσύ βλέπεις εξωτερικά τα πράγματα και κατακρίνεις, γι' αυτό νυστάζεις μετά στην Ακολουθία. Από την στιγμή δηλαδή πού κατακρίνει κανείς και δεν αντιμετωπίζει τα πράγματα πνευματικά, μαζεύονται δέκατα πνευματικά και αποδυναμώνεται. Και όταν αποδυναμωθεί, ή νυστάζει ή έχει αϋπνία.

- Γέροντα συχνά πέφτω στη γαστριμαργία.

- Κοίταξε, εκείνο που πρέπει τώρα να προσέξεις πολύ είναι η κατάκριση. Αν δεν κόψεις την κατάκριση, ούτε από τη γαστριμαργία θα μπορέσεις να απαλλαγείς. Ο άνθρωπος που κατακρίνει, επειδή διώχνει τη Χάρη του Θεού, μένει αβοήθητος και δεν μπορεί να κόψει τα ελαττώματά του. Και αν δεν καταλάβει το σφάλμα του, για να ταπεινωθεί, θα έχει συνέχεια πτώσεις. Αν όμως το καταλάβει και ζητήσει την βοήθεια του Θεού, τότε ξαναέρχεται η Χάρις του Θεού.

Όποιος κατακρίνει τους άλλους, πέφτει στα ίδια σφάλματα

- Γέροντα, πώς συμβαίνει, όταν κατακρίνω μια αδελφή για κάποιο σφάλμα της, σε λίγο να κάνω κι εγώ το ίδιο σφάλμα;

- Αν κατακρίνει κανείς τον άλλον για ένα σφάλμα του και δεν καταλάβει την πτώση του, ώστε να μετανοήσει, συνήθως πέφτει στο ίδιο σφάλμα, για να το καταλάβει. Ο Θεός δηλαδή από αγάπη επιτρέπει ο άνθρωπος να αντιγράφει την κατάσταση αυτού τον οποίο κατέκρινε. Αν πεις λ.χ. ότι κάποιος είναι πλεονέκτης και δεν καταλάβεις ότι κατέκρινες, ο Θεός παίρνει τη Χάρη του και επιτρέπει να πέσεις κι εσύ στη πλεονεξία. Αρχίζεις τότε να μαζεύεις. Μέχρι να καταλάβεις τη πτώση σου και να ζητήσεις συγχώρεση από τον Θεό, θα λειτουργούν οι πνευματικοί νόμοι.
Για να σε βοηθήσω, θα σου πω κάτι από τον εαυτό μου. Όταν ήμουν στην Ιερά Μονή Στομίου, έμαθα για μια συμμαθήτριά μου από το Δημοτικό ότι είχε παραστρατήσει και έκανε ζημιά κάτω στην Κόνιτσα. Προσευχόμουν λοιπόν να τη φωτίσει ο Θεός να ανέβει στο μοναστήρι, για να της μιλήσω. Είχα ξεχωρίσει και μερικά κομμάτια περί μετανοίας από την Αγία Γραφή και από Πατερικά. Μια μέρα λοιπόν ήρθε με δύο άλλες γυναίκες. Μιλήσαμε και έδειξε ότι κατάλαβε. Στη συνέχεια ερχόταν συχνά με

το παιδί της και έφερνε κεριά, λάδι, λιβάνι για τον ναό. Μια φορά κάποιοι γνωστοί προσκυνητές από τη Κόνιτσα μου λένε: «Πάτερ, αυτή η γυναίκα υποκρίνεται. Εδώ φέρνει κεριά κα λιβάνι και κάτω συνεχίζει με τους αξιωματικούς». Όταν ξαναήρθε, τη βρήκα στην εκκλησία να ασπάζεται τις εικόνες, και της έβαλα τις φωνές: «Φύγε από ‘δώ, της είπα, έχεις βρωμίσει όλη την περιοχή!...». Η καημένη έφυγε κλαίγοντας. Δεν πέρασε πολύ ώρα και αισθάνθηκα μεγάλο σαρκικό πόλεμο. «Τι είναι αυτό; λέω. Ποτέ μου δεν είχα τέτοιον πειρασμό. Τι συμβαίνει;». Δεν μπορούσα να βρω την αιτία. Κάνω προσευχή, τα ίδια. Οπότε παίρνω τον ανήφορο για την Γκαμήλα.«Καλύτερα να με φάνε οι αρκούδες», είπα. Προχώρησα αρκετά μέσα στο βουνό. Ο πειρασμός δεν υποχωρούσε. Βγάζω τότε ένα τσεκουράκι που είχα κρεμασμένο στη μέση μου και δίνω τρεις τσεκουριές στο πόδι μου, μήπως και με τον πόνο φύγει ο πειρασμός. Το παπούτσι γέμισε αίμα, αλλά τίποτε. Σε μια στιγμή ήρθε στο νου μου εκείνη η γυναίκα και τα λόγια που της είχα πει. «Θεέ μου , είπα τότε, εγώ για λίγο έζησα αυτή την κόλαση και δεν μπορώ να την αντέξω, κι αυτή η ταλαίπωρη που ζει συνέχεια αυτήν την κόλαση!... Συγχώρεσέ με που την κατέκρινα». Αμέσως ένοιωσα μια δροσιά θεϊκή και εξαφανίσθηκε ο πόλεμος. Βλέπεις τι κάνει η κατάκριση;

Αν παραβλέπουμε τα σφάλματα των άλλων, θα παραβλέψει και ο Θεός τα δικά μας

- Γέροντα, σήμερα στη διαλογή των ελιών κατέκρινα μερικές αδελφές, γιατί έβλεπα ότι δεν έκαναν προσεκτικά τη δουλειά τους.

-Κοίταξε να αφήσεις τις κρίσεις και τις κατακρίσεις, γιατί μετά θα σε κρίνει κι εσένα ο Θεός. Εσύ δεν βάζει καμμιά ελιά λίγο χαλασμένη μαζί με τις άλλες;

- Όχι Γέροντα, προσέχω να μη βάζω.

- Αν μας κάνει τόσο καλό διάλεγμα ο Χριστός στην Κρίση, χαθήκαμε! Ενώ, αν τώρα παραβλέπουμε τα σφάλματα των άλλων και δεν τους κατακρίνουμε, θα μπορούμε τότε να πούμε στο Χριστό: «Χριστέ μου, βάλε με κι εμένα σε καμιά άκρη μέσα στο Παράδεισο!». Θυμάστε τι γράφει το γεροντικό για έναν αμελή μοναχό που σώθηκε γιατί δεν κατέκρινε; Όταν ήρθε η ώρα να πεθάνει, ήταν πολύ χαρούμενος και ειρηνικός. Τότε ο Γέροντάς του, για να ωφεληθούν οι Πατέρες που είχαν μαζευτεί από τα γύρω Κελιά, τον ρώτησε: «Αδελφέ, πώς και δεν φοβάσαι τον θάνατο, αφού έζησες με αμέλεια;». Και ο αδελφός του απάντησε: «Είναι αλήθεια ότι έζησα με αμέλεια. Από τότε όμως που έγινα μοναχός προσπάθησα να μην κατακρίνω κανέναν, οπότε τώρα θα πω στον Χριστό: Χριστέ μου, είμαι ένας ταλαίπωρος, αλλά τουλάχιστον την εντολή Σου: ¨Μη κρίνετε, ίνα μη κριθήτε¨[8], την τήρησα». « Μακάριος είσαι αδελφέ, του είπε τότε ο Γέροντας, γιατί σώθηκες χωρίς κόπο».

- Γέροντα, μερικοί πνευματικοί άνθρωποι, όταν βλέπουν κάποιον να ζει αμαρτωλά,

λένε: «Α, αυτός, έτσι που πάει, είναι για την κόλαση!».

- Αχ, αν οι κοσμικοί άνθρωπο πάνε στη κόλαση από τις καταχρήσεις, οι πνευματικοί άνθρωποι θα πάνε από τις κατακρίσεις... Για κανέναν δεν μπορούμε να πούμε ότι θα πάει στην κόλαση. Ο Θεός δεν ξέρουμε πώς εργάζεται. Τα κρίματα του Θεού είναι άβυσσός. Κανέναν να μη καταδικάζουμε, γιατί έτσι παίρνουμε την κρίση από τα χέρια του Θεού. Πάμε να γίνουμε Θεοί. Αν μας ρωτήσει ο Χριστός την ημέρα της Κρίσεως, ας πούμε τη γνώμη μας...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - Ο αγώνας κατά της κατακρίσεως

Αν στραφούμε στον εαυτό μας, δεν θα κατακρίνουμε

Γέροντα, όταν βλέπω κάποια αταξία στο διακόνημα, κατακρίνω μέσα μου.

- Εσύ, να κοιτάς την ευταξία την δική σου και τις αταξίες των άλλων. Να είσαι αυστηρή με τον εαυτό σου και όχι με τους άλλους. Τι δουλειά έκανες σήμερα;

- Ξεσκόνιζα.

- Ξεσκόνιζες τους άλλους ή τον εαυτό σου;

- Δυστυχώς τους άλλους.

- Κοίταξε, θα αρχίσεις να κάνεις δουλειά στον εαυτό σου, όταν πάψεις να ασχολείσαι με το τι κάνουν οι άλλοι γύρω σου. Αν ασχολείσαι με τον εαυτό σου και πάψεις να ασχολείσαι με τους άλλους, θα βλέπεις μόνον τα δικά σου σφάλματα και στους άλλους δεν θα βρίσκεις κανένα σφάλμα. Τότε θα απελπιστείς με τη καλή έννοια από τον εαυτό σου και θα κατακρίνεις μόνον τον εαυτό σου. Θα αισθάνεσαι την αμαρτωλότητά σου και θα αγωνίζεσαι να απαλλαγείς από τις αδυναμίες σου. Ύστερα, όταν θα βλέπεις στους άλλους κάποια αδυναμία, θα λες: «Μήπως εγώ ξεπέρασα τις αδυναμίες μου; Πώς λοιπόν έχω τέτοια απαίτηση από τους άλλους;». Γι’ αυτό να μελετάς και να παρακολουθείς συνέχεια τον εαυτό σου, για να αποφεύγεις την κρυφή υπερηφάνεια, και να έχεις αυτομεμψία με διάκριση, για να αποφεύγεις την εσωτερική κατάκριση. Έτσι θα διορθωθείς.

- Γέροντα, ο Αββάς Ισαάκ γράφει: «Εάν αγαπάς την καθαρότητα, εισελθών έργασαι εν τη αμπέλω της καρδίας σου, εκρίζωσον εκ της ψυχής σου τα πάθη, έργασαι μη γνώναι κακίαν ανθρώπου». Τι εννοεί;

- Εννοεί να στραφείς στον εαυτό σου και να κάνεις δουλειά στον εαυτό σου. Οι άγιοι πώς αγίασαν; Είχαν στραφεί στον εαυτό τους και έβλεπαν μόνον τα δικά τους πάθη.

Με την αυτοκριτική και την αυτομεμψία που είχαν, έπεσαν τα λέπια από τα μάτια της ψυχής τους, και έφτασαν να βλέπουν καθαρά και βαθιά. Έβλεπαν τον εαυτό τους κάτω απ' όλους τους ανθρώπους και όλους τους θεωρούσαν καλύτερους από τον εαυτό τους. Τα δικά τους σφάλματα τα έβλεπαν μεγάλα και τα σφάλματα των άλλων πολύ μικρά, γιατί έβλεπαν με τα μάτια της ψυχής τους και όχι με τα γήινα μάτια. Έτσι εξηγείται όταν έλεγαν: «Εγώ είμαι χειρότερος απ' όλους τους ανθρώπους». Τα μάτια της ψυχής τους είχαν καθαρίσει και είχαν γίνει διόπτρες γι' αυτό κα έβλεπαν τα μικρά τους σφάλματα – τα ξυλαράκια – σαν δοκάρια. Εμείς όμως, ενώ τα σφάλματά μας είναι δοκάρια, δεν τα βλέπουμε ή τα βλέπουμε σαν ξυλαράκια. Κοιτάμε τους άλλους με το μικροσκόπιο και βλέπουμε τα δικά τους αμαρτήματα μεγάλα, ενώ τα δικά μας δεν τα βλέπουμε, γιατί δεν καθάρισαν τα μάτια της ψυχής μας.
Η βάση είναι να καθαρίσουν τα μάτια της ψυχής. Όταν ο Χριστός ρώτησε τον τυφλό: «Πώς βλέπεις τώρα τους ανθρώπους;», εκείνος Του απάντησε: «σαν δένδρα»[3], γιατί δεν είχε αποκατασταθεί όλο το φως του. Όταν αποκαταστάθηκε όλο το φως του, τότε τα έβλεπε όλα καθαρά. Θέλω να πω ότι ο άνθρωπος, όταν φτάσει σε καλή πνευματική κατάσταση όλα τα βλέπει καθαρά, όλα τα σφάλματα των άλλων τα δικαιολογεί, με την καλή έννοια, γιατί τα βλέπει με το θεϊκό μάτι και όχι με το ανθρώπινο.

Αν δικαιολογούμε τους άλλους, Δεν θα τους κατακρίνουμε

- Γέροντα, όταν μου περνούν λογισμοί υπερηφανείας και κατακρίσεως, προσπαθώ να δικαιολογώ τους άλλους. Αυτό είναι πτώση ή αγώνας;

- Αγώνας είναι. Όταν κάποιος χαζεύει με ανοιχτό το στόμα και μπει μια μύγα μέσα στο στόμα του, θα την φτύσει. Αλλά καλύτερα να προσέχει να μην μπει.

- Συχνά όμως, Γέροντα, βλέποντας τι κάνουν οι άλλοι τους κατακρίνω.

- Εδώ που τα λέμε, δεν μπορείς να μη βλέπεις τι γίνεται γύρω σου. Πρέπει όμως να αποκτήσεις διάκριση, ώστε να δίνεις στους άλλους ελαφρυντικά και να τους δικαιολογείς. Τότε θα τους βλέπεις σε καλή κατάσταση.

- Γέροντα, την ώρα της Ακολουθίας έχω λογισμούς γιατί μια αδελφή δεν έρχεται στο αναλόγιο να ψάλει, γιατί μια άλλη ψάλει σιγανά και συνέχεια κατακρίνω.

- Ε, καλά, γιατί δεν σκέφτεσαι ότι η αδελφή ίσως είναι κουρασμένη ή είχε έναν πόνο και δεν μπόρεσε να κοιμηθεί, και γι' αυτό δεν ψάλει; Ξέρω αδελφές που, και άρρωστες να είναι και να μη μπορούν να σύρουν τα πόδια τους από τον πυρετό, θα αγωνισθούν να μη γίνει αυτό αντιληπτό, για να μην της πουν να φύγουν από το διακόνημα και πάει άλλη αδελφή στη θέση τους και δυσκολευθεί. Αυτό δε σε

συγκινεί;

- Με συγκινεί, Γέροντα, αλλά δεν καταφέρνω να δικαιολογήσω πάντα μια αδελφή, όταν φέρεται άσχημα.

- Σκέφθηκες ποτέ ότι η αδελφή μπορεί να φέρεται άσχημα, για να κρύψει την αρετή της; Εγώ γνωρίζω ανθρώπους που κάνουν επίτηδες αταξίες και τους κακολογούν όσοι δεν ασχολούνται με τον εαυτό τους. Ή μπορεί κάποια αδελφή να φερθεί άσχημα, επειδή είναι κουρασμένη, αλλά αμέσως μετανοιώνει. Εσύ την κατακρίνεις, ενώ εκείνη έχει ήδη μετανοιώσει για την άσχημη συμπεριφορά της. Στα μάτια των ανθρώπων είναι ταπεινωμένη, στα μάτια όμως Του Θεού είναι ψηλά.

- Γέροντα, έχω μια στενότητα. Δεν έρχομαι στη θέση του άλλου, για να τον δικαιολογήσω.

- Να βλέπεις με πόνο τον άλλον που σφάλλει και να δοξάζεις τον Θεό για όσα σου έχει δώσει, γιατί μετά ο Θεός θα σου πει: «Εγώ, παιδί μου, τόσα σου έδωσα, κι εσύ γιατί μου φέρθηκες σκληρά;». Να βλέπεις πλατιά τα πράγματα. Να σκέφτεσαι το παρελθόν του ανθρώπου, τις ευκαιρίες που του δόθηκαν να καλλιεργήσει τον εαυτό του και τις ευκαιρίες που είχες εσύ και δεν τις αξιοποίησες. Έτσι, θα συγκινηθείς από τις δωρεές που σου χάρισε ο Θεός, θα τον δοξολογήσεις γι’ αυτές και θα ταπεινωθείς, επειδή δεν ανταποκρίθηκες. Παράλληλα θα νοιώσεις αγάπη και πόνο για τον αδελφό που δεν είχε τις δικές σου ευκαιρίες και θα κάνεις γι’ αυτόν καρδιακή προσευχή.
Υπάρχουν άνθρωποι που κάνουν εγκλήματα μεγάλα, αλλά έχουν πολλά ελαφρυντικά. Ποιος ξέρει οι άνθρωποι αυτοί πώς είναι στα μάτια του Θεού; Εάν δεν μας βοηθούσε ο Θεός, μπορεί και ‘μεις να ήμασταν αλήτες. Κάποιος εγκληματίας έκανε λ.χ. είκοσι εγκλήματα και τον κατακρίνω και δεν σκέφτομαι τι παρελθόν έχει. Ποιος ξέρει πόσα εγκλήματα έκανε ο πατέρας του!... Από μικρό παιδί τι κλοπές θα τον έβαζαν να κάνει! Ύστερα, όταν ήταν νέος, πόσα χρόνια θα έζησε μέσα στις φυλακές και θα καθοδηγήθηκε από άλλους έμπειρους φυλακισμένους. Αυτός θα μπορούσε να είχε κάνει όχι είκοσι αλλά σαράντα εγκλήματα και συγκρατήθηκε. Ενώ εγώ με τη κληρονομικότητα και την αγωγή που είχα, θα έπρεπε τώρα να έκανα θαύματα. Έκανα; Όχι. Άρα είμαι αναπολόγητος. Αλλά, ακόμη και είκοσι θαύματα αν έκανα, ενώ μπορούσα να κάνω σαράντα, πάλι θα ήμουν αναπολόγητος. Με αυτούς τους λογισμούς διώχνουμε την κατάκριση και ανοίγουμε μια ρωγμή στην σκληρή καρδιά μας.

Να μη βγάζουμε εύκολα συμπεράσματα

- Γέροντα, τι θα με βοηθήσει να μη κατακρίνω;

- Όλα είναι πάντοτε όπως τα σκέφτεσαι εσύ;

- Όχι, Γέροντα.

- Έ, τότε να λες: «Δεν σκέφτομαι πάντοτε σωστά. Πολλές φορές κάνω λάθος. Να, στην τάδε περίπτωση έκρινα και έπεσα έξω, οπότε τον αδίκησα τον άλλον. Επομένως δεν πρέπει να ακούω τον λογισμό μου». Ο καθένας μας λίγο-πολύ έχει περιπτώσεις που έπεσε έξω στην κρίση του. Αν φέρει στο νου του τις περιπτώσεις που έκρινε και έπεσε έξω, τότε θα αποφεύγει την κατάκριση. Αλλά και μια φορά να μην έπεσε έξω και να έχει δίκαιο, πού ξέρει τα ελατήρια του άλλου; Ξέρει πώς έγινε κάτι; Να μη βγάζουμε εύκολα συμπεράσματα.
Κι εγώ, όταν ήμουν νέος, είχα την κατάκριση ψωμοτύρι. Επειδή ζούσα λίγο προσεκτικά και είχα μια ψευτοευλάβια, ό,τι μου φαινόταν στραβό, το έκρινα. Γιατί, όταν στον κόσμο ζει κανείς λίγο πνευματικά, μπορεί να βλέπει πολλά κουσούρια στους άλλους και να μη βλέπει αρετές. Εκείνους που καλλιεργούν την αρετή μπορεί να μη τους βλέπει, γιατί ζουν στην αφάνεια, αλλά βλέπει τους άλλους που κάνουν αταξίες και να τους κατακρίνει. «Αυτός, λέει, κάνει έτσι, εκείνος περπατάει έτσι, ο άλλος κοιτάζει έτσι...».
Ξέρετε τι είχα πάθει μια φορά; Είχαμε πάει με έναν γνωστό μου να λειτουργηθούμε σε ένα μοναστήρι στο Μονοδένδρι, εννιά ώρες περίπου μακριά από την Κόνιτσα. Όταν μπήκαμε στο ναό, ο γνωστός μου στάθηκε στο αναλόγιο, για να ψάλει, και εγώ πήγα στο στασίδι πίσω από τον ψάλτη. Παρακολουθούσα και έψελνα σιγανά. Κάποια στιγμή ήρθε μια γυναίκα με μαύρα, σχετικά νέα, στάθηκε δίπλα μου και συνέχεια με κοιτούσε. Με κοιτούσε, έκανε το σταυρό της. Με κοιτούσε, έκανε το σταυρό της... Είχα αγανακτήσει. «Βρε, παιδάκι μου, έλεγα μέσα μου, τι σόι άνθρωπος είναι αυτή; Μέσα στον κόσμο, μέσα στην εκκλησία, τι κοιτάζει έτσι;». Εγώ τις αδελφές μου, όταν περνούσαν στον δρόμο δίπλα μου, δεν τις έβλεπα. Πήγαιναν μετά στο σπίτι και έκαναν παράπονα στη μάνα μας: «Με είδε ο Αρσένιος, έλεγαν, και δεν μου μίλησε!». «Καλά, μου έλεγε μετά η μάνα μου, βλέπεις τις αδελφές σου στο δρόμο και δεν τις μιλάς;». «Εγώ θα κοιτάζω αν αυτή που περνάει δίπλα μου είναι η αδελφή μου; της έλεγα. Ένα σωρό σόι έχουμε. Αυτό θα κάνω;». Θέλω να πω, είχα κάτι τέτοιες ακρότητες. Να περνά τώρα δίπλα σου η αδελφή σου και να μη της μιλάς! Τέλος πάντων... Μόλις λοιπόν τελείωσε η Θεία Λειτουργία, πήγε αυτή η μαυροφόρα και παρακάλεσε τον ιερέα να μου πει να πάω στο σπίτι της, γιατί έμοιαζα πολύ στο παιδί της που είχε σκοτωθεί στον πόλεμο! Όταν πήγα σπίτι της, είδα την φωτογραφία του παιδιού της. Πραγματικά, μοιάζαμε σαν αδέλφια! Αυτή Η καημένη με κοιτούσε μέσα στην εκκλησία και έκανε τον σταυρό της σαν να έβλεπε το παιδί της. Κι εγώ έλεγα: «Την αθεόφοβη, μέσα στην εκκλησία και πώς κοιτάζει!» Ώ, μετά ξέρετε πως με είχε λειώσει αυτό το περιστατικό; «Για δες, είπα, εσύ να έχεις τέτοιους λογισμούς, ότι ποιος ξέρει τι γυναίκα είναι και μεσ' στην εκκλησία να μην ντρέπεται καθόλου..., και αυτή η φουκαριάρα να έχε χάσει το παιδί της και να έχει τον καημό της!».
Μια άλλη φορά κατέκρινα τον αδελφό μου που ήταν φαντάρος. Μου έστειλε μήνυμα

ο σιτιστής: «Έδωσα στον αδελφό σου δύο μπετόνια με λάδι. Τι έγιναν τα μπετόνια;». «Μα, αυτός εκεί πέρα, είπα, έφερνε στο σπίτι τους στρατιώτες κα τους φιλοξενούσαμε, τώρα πώς το έκανε αυτό, να πάρει λάδι από το στρατό;». Οπότε πιάνω και γράφω στον αδελφό μου αγανακτισμένος ένα γράμμα... Κι εκείνος μου απαντάει: «Τα μπετόνια να τα ζητήσεις από τη νεωκόρο της κάτω εκκλησιάς»! Αυτός το λάδι το είχε στείλει στην εκκλησία της κάτω Κόνιτσας, γιατί ήταν φτωχή. «Χρόνια πολλά, είπα τότε στον εαυτό μου. Την άλλη φορά κατέκρινες εκείνη τη φουκαριάρα. Τώρα τον αδελφό σου. Άλλη φορά τίποτε-τίποτε!». Θέλω να πω, όταν είδα ότι έπεφτα έξω στις κρίσεις μου, εξέταζα τον εαυτό μου: «Στην τάδε περίπτωση είχα πει για τον άλλον ότι ενήργησε έτσι, αλλά τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Άλλη φορά άλλο συμπέρασμα είχα βγάλει κι αλλιώς ήταν». Έτσι έβαλα τον εαυτό μου στην θέση του. «Άλλη φορά, είπα, δεν θα κρίνεις καθόλου. Τελεία-παύλα! Είσαι στραβός και όλα στραβά και ανάποδα τα βλέπεις. Κοίταξε να γίνεις σωστός άνθρωπος». Και μετά, όταν μου φαινόταν κάτι στραβό, έλεγα: «Κάτι καλό θα είναι, αλλά εγώ δεν το καταλαβαίνω. Όσες φορές έβαλα αριστερό λογισμό, έπεσα έξω». Όταν πλέον σιχάθηκα τον εαυτό μου, με την καλή έννοια, όλους τους δικαιολογούσα. Για τους άλλους έβρισκα πάντα ελαφρυντικά και μόνον τον εαυτό μου κατέκρινα. Αλλά, εάν ο άνθρωπος δεν παρακολουθεί τον εαυτό του, όλα τα περνάει απαρατήρητα και μετά στην Κρίση θα είναι αναπολόγητος.

Θέλει παλικαριά, για να κοπεί η κατάκριση.
Λοιπόν:
Καλή αρχή.STOP.
STOP των κριτικών λογισμών. Αμήν.
Καλή εξάγνιση του νου και της καρδιάς. Αμήν.

(Γέροντος Παϊσίου Αγιορείτου "Λόγοι" τ. Ε΄ "Πάθη και Αρετές". Ι. Ησυχαστήριον "Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος" Σουρωτή Θεσσαλονίκης)

(Πηγή ηλ. κειμένου: http://www.oodegr.com/)

ΣΧΕΤΙΚΟ ΑΡΘΡΟ:

Η πιο εύκολη αμαρτία (Αββάς Δωρόθεος)